

Stølsheimen
verneområdestyre

Møteinnkalling

Utval:	Stølsheimen verneområdestyre
Møtestad:	Park Hotell Vossevangen
Dato:	01.12.2025
Tidspunkt:	11:00

Eventuelt forfall må meldast snarast til verneområdeforvaltar. Vararepresentantar møter etter nærare beskjed.

Orientering om synfaring i Solrenningane.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 15/25	Godkjenning av innkalling og dagsorden		
ST 16/25	Val av styremedlem til å skrive under protokollen		
ST 17/25	Orienteringar og referatsaker		
RS 8/25	Informasjon om tilskotsmidlar - Brydalsseter - restaurering av sel - Stølsheimen landskapsvernområde - Brydalen - istandsetting av stølshus - Høyanger - 4/4		2024/1979
ST 18/25	Stølsheimen verneområdestyre - tiltakmidlar 2026		2025/4476
ST 19/25	Stølsheimen verneområdestyre - Drift av styre 2026		2025/4476

ST 15/25 Godkjenning av innkalling og dagsorden
ST 16/25 Val av styremedlem til å skrive under protokollen
ST 17/25 Orienteringar og referatsaker
RS 8/25 Informasjon om tilskotsmidlar - Brydalsseter - restaurering av sel -
Stølsheimen landskapsvernområde - Brydalen - istandsetting av stølshus -
Høyanger - 4/4

Arkivsaksnr: 2025/4476-16

Sakshandsamar: Aron Freyr Gudmundsson

Dato: 21.11.2025

Utval	Utvalssak	Møtedato
Stølsheimen verneområdestyre	18/25	01.12.2025

Stølsheimen verneområdestyre - tiltakmidlar 2026

Vedlegg:

- 1 MD-Føring tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurs-2026
- 2 MD-Strategi for bruk av midler til tiltak_2026-2030

Innstilling frå forvaltar

Stølsheimen verneområdestyre vedtek tiltaksplan og SNO-ressursar for 2026 i tråd med saksframlegget. Forvaltar kan i samråd med styreleiar justera budsjettet før innsending til Miljødirektoratet innan 9. januar 2026.

Tiltaksplan for Stølsheimen 2026.	
Kort omtale av tiltak	BUDSJETT 26
Framande tresalg	
Fossesete - fjerne smågran i nærområde	20 000
Framande artar klasespirea vetlestraumen - fjerna	5 000
Sum framande artar	
Skjøtsel av kulturlandskap	
*Administrasjon, prosjektleiar	15 000
Sylvarnesdalen - slått og Hansinaselbøen	18564
Rosete - Slå renningar, sølvbunke, tistlar	5 000
Smørklepp - Slå renningar	4 000
Åsedalen - Ettersyn	4 000
Dunevollen - Klyppa vier, småtre og sprake	3 000
Vatnane - Ettersyn	2 000
Vøvringen - Kjøppa vier, småtre og sprake	6 000
Hanekamdalen - Ettersyn	2 000
Hest - Slå renningar	4 000
Negardstølen - Slå renningar og tistlar	4 000
Yttestølen - Ettersyn	4 000
Bjørkestølen - Slå renningar	6 000
Botnadalen - Slå renningar	2 000
Vindhalsen - Rydde sprake	10 000
Fidnaselbøen - Slå renningar	3 000
Finnabotn - Granden/Ytreflåten - rydde ferdig skog	6 000
Finnabotn - Randsoner slåttemark - Slå renningar	5 000
Brydalen - Nofence beite med dyr 2026	100 000
Ekstra tiltak etter synfaring/tilsyn	11 000
Sum skjøtsel kulturlandskap	239 564
Skjøtsel av stølsvegar og stiar	
Restaurering av sti etter natur skader	20 000
Vedlikehald av stien mellom Finnabotnen og Fagerdalen	12 000
Sum skjøtsel stølsvegar og stiar	32 000
Informasjonstiltak	
Vik kommune: Parkeringsplass Tenne. Delfinansiering	50 000
Innfallsport frå Romarheim kryss	100 000
Innfallsport Stordalen fjellstove	100 000
Planlegging startpunkt Vikafjellet - skilt, tiltak, villrein	100 000
Ferdselsteljer og abonnement	60 000
Sum informasjonstiltak	410 000
SUM	681 564

Innspel til SNO om oppdrag 2026, i prioritert rekkefølge
Kontroll dispensasjonssaker
Kontroll motorferdsel vinter – Vikafjellet
Kontroll, byte av verneskilt
Delta på møte med verneområdestyre og RU
Registrere endringar på bygg i Sendedalen og Grøndalen
Tilsyn skjøtselsarbeid i kulturlandskapet, delta i skjøtsel

Saksopplysningar

Tiltaksplanen for 2026 byggjer vidare på strategiane og prioriteringane frå 2025, som gav gode resultat innan skjøtsel, besøksforvaltning og samarbeid med grunneigarar og Statens naturoppsyn (SNO). Følgjande dokument danner grunnlaget for årets plan:

- Føringer for forvaltningsmyndighetene for verneområder – tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026.
Miljødirektoratet 27.10.2025
- Revidert strategi for bruk av tiltaksmidler 2026-2030, *Miljødirektoratet*
- Forvaltningsplan for Stølsheimen landskapsvernområde, rapport nr. 1-2017
- Besøksstrategi for Stølsheimen landskapsvernområde, rapport nr. 1-2020
- Stølsheimen landskapsvernområde – Evaluering av skjøtselsarbeidet 2011-2021.
Revidert framlegg til skjøtselstiltak 2022-2032, *Stølsheimen verneområdestyre*.

I Statsbudsjettet set av midlar til tiltak som skal ta vare på verneområda. Målet er å halde naturtilstanden oppe og styrkje den der det trengs. Strategien for 2026-2030 prioriterer område med trua verneverdiar. Klimaendringar er venta å føre til auka stress for mange artar og naturtypar, og kan endre artsmangfaldet. Dei største truslane er attgroing, framande artar, uro for dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje. Tiltak som motverkar desse påverknadene får høg prioritet.

Tiltaksmidlane kan også nyttast til nødvendige tiltak i nærområda for å sikre verneverdiane i verneområda. Dette omfattar utgreiingar som må gjerast før tiltak, informasjonstiltak, skjøtsels- og tilretteleggingstiltak. Skjøtselstiltak skal betre naturtilstanden og hindre at viktige naturtypar og artar går tapt. Tilretteleggingstiltaka inkluderer opparbeiding av stiar, klopping og merking for å gjere verneområda meir tilgjengelege og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i området. Midlane kan og nyttast til delfinansiering av større tiltak, som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplassar i tilknytning til verneområda.

Alle innmeldte tiltak skal vere forankra i ein godkjend forvaltningsplan, skjøtselsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokument. Alle informasjonstiltak som vert gjennomførte, skal følgje merkevare *Norges nasjonalparkar* og vere i tråd med ein besøksstrategi.

Bruk av tiltaksmidlane skal nyttast til tiltak i regi av forvaltningsmyndigheita eller til kjøp av tenester for gjennomføring av tiltaka. Midlane kan ikkje nyttast som tilskot til andre aktørar. Tiltaksmidler blir normalt ikkje prioriterte til ivaretaking av kulturminne. Vedlikehald av bygningar blir ikkje støtta. Steingjerde, gravrøyser og fangstanlegg kan vurderast samfinansierte med kulturminnemyndigheita.

Prioriteringar frå Miljødirektoratet ved bruk av tiltaksmidlar:

1. Tiltak som direkte motverkar negative påverknadsfaktorar knytte til trusselbildet
– t.d. fjerning av framande artar, tiltak mot gjengroing, avbøting av slitasje, redusere forstyrringar.
2. Løypande skjøtselstiltak
3. Vedlikehald av eksisterande tilrettelegging
4. Besøksforvaltningstiltak i område med høyt besøkstrykk
5. Besøksforvaltning ellers
6. Tiltak som ikkje er direkte knytte til trusselbildet (t.d. fugletorn m. m.)

Forslag til tiltaksplan for 2026

Forvaltar legg fram forslag til tiltaksplan for 2026 basert på gjeldande forvaltningsplan, skjøtelsplanar, besøksstrategi og kommunikasjonsplan. Tiltaka er i tillegg vurderte etter dialogmøte med rådgjevande utval og administrativt kontaktutval, samt evalueringsmøte med Statens naturoppsyn (SNO) om gjennomførte tiltak i 2025. Styret skal prioritere tiltaka i tråd med føringane frå Miljødirektoratet.

Samordning med SNO

SNO sine oppgåver og aktivitetar i verneområda skal koordinerast med tildeling av midlar for å sikre effektive bruk av ressursane. I planleggingsmøte med SNO skal styret drøfte behov for bistand og ressursbruk til prosjekt, kartlegging og tiltak, i tillegg til kjerneoppgåver som oppsyn og overvaka av naturtilstand.

Frist

Innmelding av tiltaksmidlar og SNO-ressursar til Miljødirektoratet er 9. januar 2026.

Vurdering

Skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiane

Trusselfaktorar for verneverdiane i Stølsheimen landskapsvernområde er i hovudsak attgroing av kulturlandskapet, og spreining av framande artar. For å redusera negative påverknadsfaktorar som attgroing og spreining av framande artar, bør det prioriterast skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. Pågåande skjøtelsprosjekt har prioritet 1, og nye tiltak i område som er akutt trua og med behov for skjøtsel har prioritet 2.

Erfaringar frå restaurering av stølsbøar med rydding av kratt, og fjerning av sølvbuketuer har gitt godt resultat. Det er gjort en revidering med justeringar til plan for skjøtelsarbeidet 2022 – 2032. Det hadde vore ein stor fordel om det hadde kome beitedyr på desse stølsbøane året etter restaureringsarbeid. Det er generelt for lite beitedyr i Stølsheimen, og det har difor vore naudsynt med etterrydding etter 5 år. Det var forslag i 2025 å få til beite med Nofence, men det vart ikkje gjennomført. Tiltaket er satt opp som tiltak i 2026 i samarbeid med stølsrettshavarane i Brydalen.

Framande artar

I 2023 og 2024 er det utført hogst av to mindre granfelt under Fossesete. Dette tiltaket må fylgjast opp med fjerning av grantre som står att som enkelttre i området, og fjerning av eventuelle nye smågraner.

Under NiN-kartlegging i Finna fjorden vart det registrert framande artar i Finnen. Fjerning av desse artane starta opp i 2024, og arbeidet må halda fram i 2026.

Informasjonstiltak

Besøksstrategi for Stølsheimen landskapsvernområde vart godkjent i 2020.

Kommunikasjonsplanen, som er eit vedlegg til besøksstrategien, vart oppdatert i 2024.

Oppsett av skilt ved Romarheim kryss og Stordalen fjellstove er under planlegging og ein satsar på å få det opp i 2026.

I 2026 vil det vera trong for midlar til oppstart startpunkt på Vikafjellet. Her vil fyrste prioritet vera å starte prosessen med val av startpunkt som tek omsyn til villreinen i området. Dette arbeidet må gjennomførast i samarbeid med kommunane Vik og Voss. Om plassering vert bestemt kan ein begynne å utvikle innhaldet.

Investering i ferdselsteljar er lagt inn i budsjettet for 2026, med tanke på villrein og ferdsle i området Finnbuene og Sendedalen, mellom Vik og Voss.

Kartlegging og overvaking

Siste åra er det registrert ein auka aktivitet med snøskuter i grenseområda til Stølsheimen. Det bør gjennomførast meir kontroll med motorisert ferdsel i sentrale deler av Stølsheimen der det er lett tilkomst med snøskuter på vinteren.

Det må gjennomførast kontroll av dispensasjonar som er gjeve av verneområdestyret til bygg og andre anlegg i verneområdet.

Det er ønske om SNO-ressursar til kontroll av dispensasjonar som er gjeldande, og eventuelle nye dispensasjonar i 2026.

Det har vore registrere nokre tilfeldige endringar på bygg i Sendedalen og Grøndalen i 2024, derfor har det for 2026 blitt lagt inn eit innspel til SNO om ein meir heilheitleg registrering i dette området.

Alle Statsforvaltere
Alle nasjonalpark – og verneområdestyrer

Trondheim, 27.10.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/15345

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Føringer for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal som vanlig benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering. Søknadssenteret åpner for innmelding over kap. 1420 post 31 den 15. november, og frist for innmelding er 9. januar 2026. Innmelding av behov for SNO-ressurs skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt.

1. Post 1420.31 – Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering

Nytt – Tiltak for villrein er innlemmet i budsjettposten

I forslag til statsbudsjett for budsjettåret 2026, som ble lagt fram den 15. oktober, er tiltak for villrein inkludert i kap. 1420 post 31. Miljødirektoratet arbeider med tilrettelegging av dette og vil komme tilbake med informasjon om denne delen av budsjettposten når slik informasjon er klar.

Nytt – revidert strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder er nå revidert og skal gjelde i fem år (2026-2030). Strategien gir føringer for bruken av tiltaksmidlene og for prioriteringer mellom ulike tiltak. Vi har ikke gjort store endringer i strategien, men vi oppfordrer til å lese den før dere melder inn behov for tiltaksmidler, se vedlegg 1.

Miljødirektoratet gjennomførte i høst en evaluering av prøveordningene med 1) rammetildeling med bakgrunn i innmeldte behov for midler til tiltak i ESS og 2) tidlig tildeling av tiltaksmidler i tildelingsbrevet til Statsforvalteren før jul.

Statsforvalterne gir i evalueringen bred støtte til ordningen med tildeling av en samlet pott for tiltaksmidler. Dette oppleves som en betydelig forbedring som gir økt fleksibilitet, mindre byråkrati og bedre økonomistyring. Flere peker på at det gir bedre balanse mellom tiltak og styrker

gjennomføringsevnen. To av embetene opplever liten endring, men anerkjenner at ordningen gir forbedringer og potensial for ressursbesparelse.

Når det gjelder tidlig tildeling av tiltaksmidlene, er vurderingene fra embetene delte. Flere Statsforvaltere ser klare fordeler, særlig for tiltak som krever oppstart vinter/tidlig vår, og fremhever økt forutsigbarhet og planleggingsmuligheter. Samtidig opplever noen at endringen har liten praktisk betydning og at eksisterende rutiner fungerer godt. To av embetene opplevde dette som dobbeltarbeid.

På bakgrunn av evalueringen, vil vi videreføre ordningen med at Statsforvalteren får en rammetildeling med mulighet til å disponere midlene mellom innmeldte tiltak som er innenfor postformålet til kap. 1420 post 31 i statsbudsjettet og er i tråd med strategien for bruk av midler til tiltak i verneområder. Det vil dermed bli lik prosedyre for Statsforvalteren som for nasjonalpark- og verneområdestyrene. Vi vil på bakgrunn av evalueringen *ikke* videreføre prøveordningen med tidlig tildeling av tiltaksmidler før jul. Det vil imidlertid fortsatt være mulig å melde inn behov for forhåndsgodkjenning av tiltak som krever tidlig avklaring.

Vi jobber for at både innmelding av behov for midler til tiltak og rapportering i fremtiden skal skje i Naturoppdrag, noe som vil forenkle denne prosessen.

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede innmeldingen. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal enten inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren, eller til egne samtaler/møter i forkant av planleggingsmøtene.

De miljørettslige prinsippene

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).

Naturrestauring

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur, både innenfor og utenfor verneområdene. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler fra post 1420.21 til styrket kapasitet hos Statsforvalterne knyttet til oppgaver på naturrestauring. Vi gjør oppmerksom på at midlene til å styrke kapasiteten er begrenset.

Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder som er av et visst omfang, meldes inn i skjemaet for *Naturrestauring* i ESS. Hvis tiltaket har mer karakter av løpende skjøtsel, meldes det inn i skjemaet for *Tiltak i verneområder*.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes eller bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)* til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og verneområder i sjø.

Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet. Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadsskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2026 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak. Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Tiltak i områder der SNO skal være økonomisk ansvarlig, må meldes inn som enkelttiltak i ESS og ikke som del av en ramme som også statsforvalteren skal benytte seg av. Vi ber om at dere skriver inn hvilket eller hvilke verneområder det søkes om tiltak i.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Statsforvalteren kan for 2026 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak. Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag til informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger. Antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Skiltmateriell kan bestilles hos Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>.

Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

2. Innmelding av andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren". Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan *ikke* dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. I løpet av 2026 vil FPNV fases ut, og forvaltningsplaner skal etter det utarbeides i Naturoppdrag. Sannsynligvis vil denne overgangen skje rundt sommeren. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS, i skjemaet *Behovsinnmelding statsforvalteren*.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og vi oppfordrer derfor forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i Naturoppdrag.

Ferdselstellere

Vi har frem til nå hatt et opplegg for ferdselstellere eid av Miljødirektoratet, som fordeles til forvaltningsmyndighetene basert på behovsinnmelding i ESS. SNO lokalt har bistått med oppsetting og drift, samt ajourføring av databasen. Antallet ferdselstellere som fortsatt fungerer er nå så få at de gjenværende tellerne vil bli fordelt internt i regionene etter vurderinger gjort på planleggingsmøtene.

Det blir ikke mulig å melde inn behov for direktoratets ferdselstellere i ESS.

3. Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av oppdrag og oppfølging av bevaringsmål som SNO har ansvar for. Forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet skal bruke Naturoppdrag, både i planlegging og gjennomføring av oppdrag i verneområdene. Forvaltningsmyndighetene har hovedansvar for behov og oppdrag, mens SNO bruker observasjon, med eller uten krav til oppfølging, samt installasjon for å registrere det som oppdages/registreres i felt. Forvaltningsmyndigheten må deretter vurdere om det skal genereres behov eller oppdrag utfra SNO sine innlagte observasjoner og installasjoner. De årlige planleggingsmøtene skal omhandle verneområdearbeidet og være en arena for samhandling om utfordringer og prioriteringer kommende år.

SNO er selv ansvarlig for å planlegge og prioritere og er økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av egne tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år. Det jobbes med å få på plass en egen funksjon i Naturoppdrag, hvor forvaltningsmyndigheten i samråd med SNO må legge inn ønsket tilsynsfrekvens for alle verneområder. I dag har mange embeter en egen plan for dette, og inntil den nye funksjonen i Naturoppdrag blir tilgjengelig, må denne planen brukes. Ordinært tilsyn i verneområdene skal ikke legges som oppdrag i Naturoppdrag.

Oppdrag knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de eventuelt legges inn som oppdrag til SNO.

Tabelloversikt over viktige frister og gjøremål.

Hva skal gjøres?	Hvem gjør det?	Når skal det gjøres?	Kommentar.
Dokumenter alle oppdrag utført inneværende år i Naturoppdrag	Utfører	Senest en uke før planleggingsmøtet	Om <i>Utfører</i> ikke har tilgang til Naturoppdrag skal <i>Ansvarlig</i> dokumentere oppdraget
Formøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	Senest en uke før planleggingsmøtet	Gjennomgang av gjennomførte og kommende oppdrag. Forvaltningsmyndighet arrangerer
Opprett forslag til kommende års oppdrag i Naturoppdrag	Forvaltningsmyndighet	Senest en uke før planleggingsmøtet	
Planleggingsmøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	15. november - 15. desember	Forvaltningsmyndighet arrangerer

Siste frist for å avvise oppdrag i Naturoppdrag	Lokalt SNO	31. desember	Avviste oppdrag skal ha " <i>Ingen utfører</i> ". Godtatte oppdrag skal ha riktig <i>Utfører</i>
--	------------	--------------	--

4. Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Midler til tiltak i verneområder* og *Midler til naturrestaurering* fra og med 15. november 2025. Informasjon om innmelding av behov for midler til tiltak for villrein, vil bli gitt av Miljødirektoratet på et senere tidspunkt.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Det ligger to ulike skjemaer i ESS for innmelding av behov for midler til tiltak på post 1420.31 – ett for *Midler til tiltak i verneområder* og ett for *Midler til naturrestaurering*. Alle tiltak skal kostnadsberegnes og legges inn i det skjemaet som passer best.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Ethvert tiltak som meldes inn skal kun ha én økonomisk ansvarlig.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2026. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-post til:

Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet

Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer.

Frist for forvaltningsmyndigheten for å melde inn behov for midler i Elektronisk søknadssenter og behov for SNO-ressurs (som utfører) i Naturoppdrag, er **9. januar 2026**.

5. Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2026, økonomirapportering pr 1. november og endelig årsrapport pr. 31. des. 2026. Samtidig med endelig årsrapportering skal det også rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Hilsen
Miljødirektoratet

Ivar Myklebust

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Statens naturoppsyn

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)

Kopi til:

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Målet med forvaltningen av verneområder er å redusere trusler mot verneverdiene slik at verneformålet ivaretas. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, eller forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor høyt til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder ta ekstra hensyn til effekter av klimaendringene i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I forslaget til statsbudsjett for 2026 (Prop.1S (2025-2026)) står følgende:

Midlene til verneområder og nærområder til verneområdene går til skjøtels- og tilretteleggingstiltak og andre tiltak som er nødvendige for å ta vare på verneverdiene, til informasjonstiltak og til utredninger som er nødvendige før tiltak. Skjøtselstiltak blir utført for å bedre naturtilstanden og for å sikre at viktige naturtyper og arter ikke går tapt. Tilretteleggingstiltak omfatter blant annet opparbeidelse av stier, klopping og merking for å bedre tilgjengeligheten i verneområdene og samtidig styre ferdsele i og rundt sårbar natur. Informasjonstiltak i alle typer av verneområder blir utarbeidet i tråd med merkevaren for Norges nasjonalparker. Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Miljødirektoratets Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026–2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltningsplan, skjøtelsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet.

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men kan omsøkes over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

Tiltak skal i utgangspunktet være forankret i en godkjent forvaltningsplan, skjøtselforvaltningsplan eller besøksstrategi.

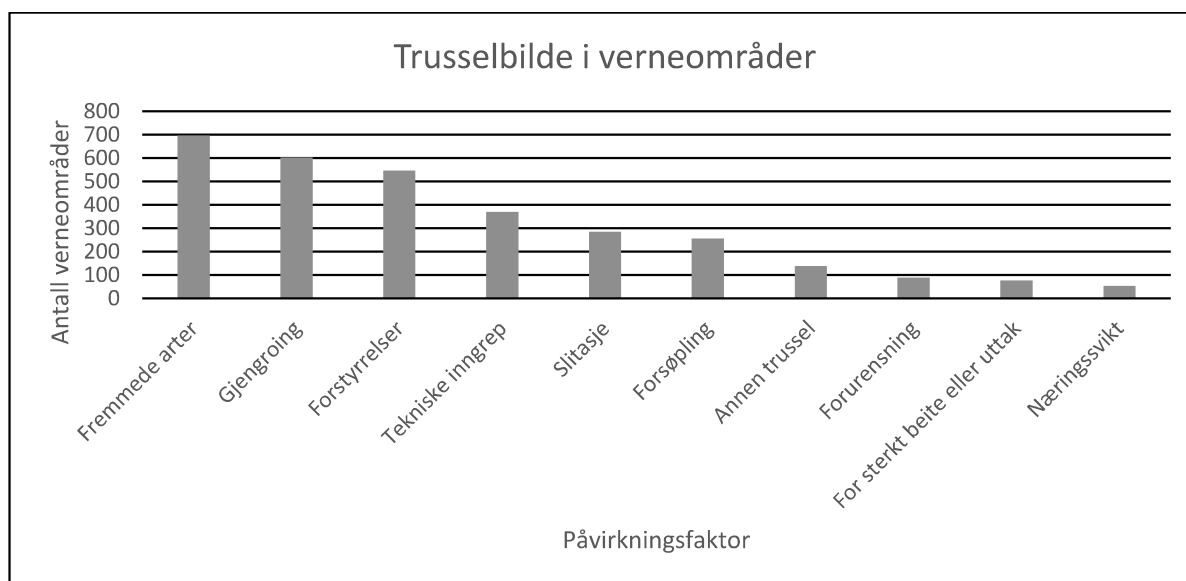
I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

For større installasjoner/tilretteleggingstiltak er det krav om samfinansiering og avtale om vedlikehold/drift. Se mer informasjon om dette under avsnitt "Finansiering av større tilretteleggingstiltak".

Ved kjøp av tjenester skal tjenesteyterne kunne vise til nødvendige kvalifikasjoner, kursbevis etc.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler

Klima- og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er fremmede arter, gjengroing, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, se figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 01.10.2025. Kilde: faktaark om verneområdet i Naturbase

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden, og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer, prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende skjøtsel), skal prioriteres høyere enn oppstart av nye skjøtselstiltak. Det finnes likevel tilfeller der nye skjøtselstiltak bør prioriteres. Dette gjelder for eksempel der det oppdages forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale der truede arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Et unntak her er sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltning. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder kan likevel god, oppdatert informasjon være viktig.

Målet med forvaltningen av verneområder er å redusere trusler mot verneverdiene slik at verneformålet ivaretas.

Strategien for å nå dette målet er å prioritere tiltak som retter seg mot en bedre tilstand i verneområdene. Tiltakene skal redusere trusler mot verneverdiene, og både restaureringstiltak, skjøtselstiltak og informasjons- og tilretteleggingstiltak er nødvendige for å ivareta verneformålet.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke trusler mot verneverdiene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Besøksforvaltningstiltak i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Besøksforvaltningstiltak i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til etablering av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til å delfinansiere denne typen tilrettelegging. I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd." Videre må søknader om denne typen tiltak være godt begrunnet med blant annet informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging med universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og forskriftene inneholder som hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Ansvar for forvaltning av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Drift og vedlikehold av kulturminner er eiers ansvar.

Tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til bevaring av kulturminner. Samtidig er kulturminner en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Tiltaksmidlene kan i noen tilfeller brukes til samfinansiering av tiltak for å ivareta kulturminner, der dette bidrar til å opprettholde verneformålet.

Arkivsaksnr: 2025/4476-17

Sakshandsamar: Aron Freyr Gudmundsson

Dato: 21.11.2025

Utval	Utvalssak	Møtedato
Stølsheimen verneområdestyre	19/25	01.12.2025

Stølsheimen verneområdestyre - Drift av styre 2026

Innstilling frå forvaltar

Stølsheimen verneområdestyre skal ha jamlege møte i 2026 for å handsame saker i verneområdestyre, og fylgje opp tiltak i forvaltningsplan og besøksstrategi.

Styret tek sikte på fylgjande årshjul:

- **Februar:** Styremøte med revidering av tiltaksplan for 2026
- **April:** Styremøte Teams
- **Juni:** Styremøte med synfaring til Finna fjorden
- **September:** Styremøte med dialogmøte og synfaring med rådgjevande utval
- **November:** Styremøte med planlegging av året som kjem

Dersom det ikkje er saker til dei planlagde styremøta, kan eit møte avlysast eller utsettast. Styret kan avgjera om nokon av møta kan gjennomførast som digitale møte.

Styret vedtek driftsbudsjett for 2026. Forvaltar kan i samråd med leiar gjera mindre endringar på budsjettet før det vert sendt til Miljødirektoratet innan fristen januar 2026. Satsar for møtegodtgjersle vert oppdatert i januar i tråd med statens personalhandbok.

Driftsutgifter for styret 2026	SUM
Møtegodtgjersle	140 000
Reiseutgifter	17 000
Møteutgift inkl. dialogmøte med RU og ekstra synfaring	25 000
Drift av nettside – besøksforvaltning	8 000
TOTAL SUM – Driftsutgifter	190 000

Saksopplysningar

Dokument som bakgrunn for saka:

Føringar for forvaltningsmyndighetene for verneområder – tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026. - *Miljødirektoratet 27.10.2025*

I fylgje vedtektene, bør styret tre saman minst fire gonger kvart år og elles når leiaren bestemmer (punkt 7 i vedtektene). I 2025 var det styremøte i mars, juni, august, oktober

I brev frå Miljødirektoratet datert den 27.10.2025 vert det informert om at verneområdestyre kan melde inn behov for midlar til drift av verneområdestyre. Det vert vidare sagt at dersom det er midlar innanfor rammene, kan det gjevast midlar til naudsynt kartlegging som grunnlag for utarbeiding av skjøtelsesplanarar, forvaltningsplanar og besøksstrategiar. Frist for søknad om midlar til dette føremålet er 9. januar 2026

Vurdering

Forvaltar foreslår å legge opp til 5 styremøte i 2026, fordelt utover året ettersom når det pleier å vere mange/viktige saker å handsame. Det er viktig å prøve å halde tal møte nede, så ein unngår for mange møte med ein styresak. To viktige møtetidspunkt for verneområdestyret kvart år er i februar og i november. I februar er det prioritering av tiltak, og i november er det planlegging av tiltak for neste år. For at styret skal få best mogleg kunnskap om verneområdet dei har forvaltningsansvar for, bør nokon av styremøta gjennomførast i kombinasjon med synfaringar i området. Den beste sesongen for å sjå på tiltak i felt er mellom juni og september, avhengig av snømengde og mål for synfaringa. I Stølsheimen har ein valt å ha dialogmøtet i samband med ei slik synfaring. I 2026 er det også planlagt ei ekstra synfaring til Finna fjorden.

Miljødirektoratet løyvde kr 175 000 til drift av Stølsheimen verneområdestyre for 2025, og kr 75 000 til grunnstøtte drift. Bruk av grunnstøtte drift vert ein del av budsjettet for tiltaksplanen da dette skal nyttast til drift av besøksforvaltning. Budsjettet for 2026 er om lag det same som 2025.